

בית שמאי פרק שלשה עשר יבמות

מאי לאו מדהוה פקח מעיקרא. דהכי משמע שפקח נשא חרשת משמע שצטעת נישואין היה זה פקח וזו חרשת אבל צנצנא קמייתא דחרש צעל חרשת לא מני לאוקומי בחרשת מעיקרא דומיא דפקח צעל פקחת דהא לא שייכי מידי אהדדי:

ובי תימא הבא נמי בפקח ואח"כ נתחרש ומי מצי מפיק לה. הוה מני לאקשוויי טפי דכיון דפקח הוה דנשואין דלאורייתא הוה אמאי לריך לגרש את אשתו דקתני ומוציא את אשתו בגט והלא תלך אחותה משום אחות אשה אלא לרבות נקטיה דאפי' היה לריך גט מי מני לאפקי: **או נשתתה לא יוציא עולמית.** וא"ת מאי קושיא והא רשב"ג פליג עליה צ"ל מי שחזו (גיטין דף ע"ג. ע"א. ע"ב) וא"ת ליה צפקח ואח"כ נתחרש הוה היה כותב וחתום חותמים וקווי הך משנה כרשב"ג ו"ל דלא צעי לאוקומי כרשב"ג כיון דרישא לא מיתוקמא כוותיה הוה נקט חרש או נשתתה ועוד דבלאו הכי הוה פריך ליה וימי מני לגרש את אשתו כדמפרש: **ותנן גבי נברית כונס אין חולץ לא אישתיק.** הכא לא צעי לשנויי הא כדאיתא והא כדאיתא כדמשני לעיל גבי פקח וחרשת שהם שני מינין אבל הכא שניהם חרשים וזמנין אחד לא שייך למימר הא כדאיתא והא כדאיתא: **מאי מעמא לא תותביה מהא.** תימא לר"י דמה היה צדעמו של אבי שלל הקשה לו מואת הצנצנא שהיא ראשונה וקושא טובה ולא היה לריך לכל אלו הצנצנות:

וקמקוון אקוותא. פי' צוקנטרס מקשין קושיות זה לזה וכן פי' ר"ח והב"ד ראייה מר' יהושע קיהה וטור (נעניס פ"ד מ"א) דקדק צדנר הרבה וטור: **קסבר רב** חרשת קנויה ומשוויירת קמנה קנויה כו'. וא"ת והכי שמעינן דקסבר רב הכי דלמא לעולם מספקא ליה אי חרשת קנויה ומשוויירת קטנה קנויה ואינה קנויה או איפכא להכי קאמר כונס את החרשת ומוציאה בגט וקטנה ממתין עד שתגדיל דמספקא אויל לחומרט וי"ל דקיס ליה לרב חסדא דחדא קנויה ומשוויירת וחדא קנויה ואינה קנויה וקושא דהוה לא היה ידע הי מניייהו והשתא פשיטא דחרשת (י) משויירת וקטנה קנויה ואינה קנויה ומצרייתא נמי מני למפשט דקטנה קנויה ואינה קנויה אבל כל כמה דלא ידע צרייתא פשיטא ממילתיה דרב: תיב

בשוקא דפומבדיתא ואמרי הא דתנן קמנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוברת צרתה הני מילי דנפלה ליה מאחיו פקח דלא ידעינן אי בקמנה ניהא ליה אי בחרשת ניהא ליה אי בקמנה ניהא ליה דאיתא לכלל דיעה אי בחרשת ניהא ליה דבת ביאה היא ובת מנייה היא ואמינא להו אנא אפילו נפלה ליה מאחיו חרש נמי מספקא ליה יכיצד תקנתן אמר רב חסדא אמר רב כונס החרשת ומוציאה בגט וקמנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ אמר רב חסדא ש"מ קסבר רב חרשת קנויה ומשוויירת קמנה קנויה ואינה קנויה דאי ס"ד חרשת קנויה ואינה קנויה קמנה חרשת אמאי כונס ומוציאה בגט

חולץ לא. משום קרייה: מוציא אשתו בגט. דזיקת אחותה פקחת אסרתה שנישואיה גמורין וזו ספק ואין כח בקידושיה לפטור את אחותה משום אחות אשה: **ואם אהיו אסורה לעולם.** דחרש לא מני חליץ ומיכנס נמי לא מני כניס לה דאחות (ג) גרושתו היא דאחותה חרשת היתה קנויה במקל לאחיו החרש הילכך לא אפשר (ד) שהרי אחות גרושתו היא. ומתוך דמתינת לא מותיב ליה לרבא (ה) דהכא מדינא לא חליץ האי חרש לפקחת שהרי אשת פקח היתה וזיקתו גמורה וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפיק אלא להכי מיימי לה לגלויי אהנך תרמי מיוצמי קמייתא דבחרשת וחרש מעיקרא קמיירי דהא כולהו תניא להו גבי הדדי צמתני לקמן בחרש שגשא פקחת (דף ק"ב): **מי מני מפיק.** דקתני מוציא את אשתו בגט ומדקתני בגט משמע שהיא מותרת לאחרי: **נשטתים לא סאל.** פקחת שגשטתים לא תלך מצעלה אע"פ שהאשה יוצאת לרצון ושלא לרצון רצון מקון שלא תלך כדי שלא ינהגו זה מנהג הפקר לפי שאינה יודעת לשמור עצמה אבל נתחרשה יוצאת דלא צעיק דעת אשה בגט שהרי אפי' פקחת צעל כרחה מוציא והכא לא תקון רצון מידי דהא יודעת לשמור עצמה: **נחרש הוא כו'.** דקידושין היו גמורין וגירושין צלל דעת: **נכרוס נמי.** הך תרמי דלעיל חרשות מעיקרא קאמר דהא גבי הדדי תניין. והמגמגס לומר למה לי כל הך דיוק דקאמר מדהוה חרש מעיקרא איחי נמי חרשת מעיקרא כו' ומדאחיות חרשות מעיקרא כו' לומיז מהד ומדהוה חרש מעיקרא הך נמי דלעיל חרשות מעיקרא וקתני בהו כונס אין חולץ לא לכו מילתא היא דכל הך חרשין (ו) דלעיל נפלה לפניהן פקחת מכה קידושי פקח וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפק אלא בחרשת דלעיל איכא למימר הכי ואפילו הכי קתני כונס פקח ולא חולץ: **שני אחין חרשין.** נישואיהן שוין צין שון פקחות צין שון חרשות צין אחת פקחת ואחת חרשת שהרי כניסתן לצעליהן צרמניה וכן שמי חרשות כניסתן צרמניה ואע"פ שן פקחין או אחד פקח ואחד חרש נישואיהן שוין הילכך יוצאת היבמה משום אחות אשה: **ואם היו נכרוס.** ומת אחד מהן יכונס השני ללא בר חליצה הוא או היא אינה צת חליצה: **ומדהוה מעיקרא כו' ל"ג.** דבלאו הכי מני מותיב מניייהו: **ומקו אקווסא.** מקהילים תלמידים סביבם שהיו צאים לשמוע דברייה. ל"א דמקוה אקווסא משיבין קושיות זל"ו: **ליד סקנתן.** דקטנה וחרשת הואיל ואין האחת פוטרת רתה וחרשת לאו צת חליצה היא דניפוק תרוייהו בחליצה ואי מייבס לה וחליץ לקטנה כשתגדיל מייפסלל קמייתא עליה דקס ליה צלל יבנה דהא ציאה דחרשת לא דמיא זיקה דנימא אין אחריה כלום: **כונס את החרשת ומוציאה**

חולץ לא. משום קרייה: מוציא אשתו בגט. דזיקת אחותה פקחת אסרתה שנישואיה גמורין וזו ספק ואין כח בקידושיה לפטור את אחותה משום אחות אשה: **ואם אהיו אסורה לעולם.** דחרש לא מני חליץ ומיכנס נמי לא מני כניס לה דאחות (ג) גרושתו היא דאחותה חרשת היתה קנויה במקל לאחיו החרש הילכך לא אפשר (ד) שהרי אחות גרושתו היא. ומתוך דמתינת לא מותיב ליה לרבא (ה) דהכא מדינא לא חליץ האי חרש לפקחת שהרי אשת פקח היתה וזיקתו גמורה וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפיק אלא להכי מיימי לה לגלויי אהנך תרמי מיוצמי קמייתא דבחרשת וחרש מעיקרא קמיירי דהא כולהו תניא להו גבי הדדי צמתני לקמן בחרש שגשא פקחת (דף ק"ב): **מי מני מפיק.** דקתני מוציא את אשתו בגט ומדקתני בגט משמע שהיא מותרת לאחרי: **נשטתים לא סאל.** פקחת שגשטתים לא תלך מצעלה אע"פ שהאשה יוצאת לרצון ושלא לרצון רצון מקון שלא תלך כדי שלא ינהגו זה מנהג הפקר לפי שאינה יודעת לשמור עצמה אבל נתחרשה יוצאת דלא צעיק דעת אשה בגט שהרי אפי' פקחת צעל כרחה מוציא והכא לא תקון רצון מידי דהא יודעת לשמור עצמה: **נחרש הוא כו'.** דקידושין היו גמורין וגירושין צלל דעת: **נכרוס נמי.** הך תרמי דלעיל חרשות מעיקרא קאמר דהא גבי הדדי תניין. והמגמגס לומר למה לי כל הך דיוק דקאמר מדהוה חרש מעיקרא איחי נמי חרשת מעיקרא כו' ומדאחיות חרשות מעיקרא כו' לומיז מהד ומדהוה חרש מעיקרא הך נמי דלעיל חרשות מעיקרא וקתני בהו כונס אין חולץ לא לכו מילתא היא דכל הך חרשין (ו) דלעיל נפלה לפניהן פקחת מכה קידושי פקח וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפק אלא בחרשת דלעיל איכא למימר הכי ואפילו הכי קתני כונס פקח ולא חולץ: **שני אחין חרשין.** נישואיהן שוין צין שון פקחות צין שון חרשות צין אחת פקחת ואחת חרשת שהרי כניסתן לצעליהן צרמניה וכן שמי חרשות כניסתן צרמניה ואע"פ שן פקחין או אחד פקח ואחד חרש נישואיהן שוין הילכך יוצאת היבמה משום אחות אשה: **ואם היו נכרוס.** ומת אחד מהן יכונס השני ללא בר חליצה הוא או היא אינה צת חליצה: **ומדהוה מעיקרא כו' ל"ג.** דבלאו הכי מני מותיב מניייהו: **ומקו אקווסא.** מקהילים תלמידים סביבם שהיו צאים לשמוע דברייה. ל"א דמקוה אקווסא משיבין קושיות זל"ו: **ליד סקנתן.** דקטנה וחרשת הואיל ואין האחת פוטרת רתה וחרשת לאו צת חליצה היא דניפוק תרוייהו בחליצה ואי מייבס לה וחליץ לקטנה כשתגדיל מייפסלל קמייתא עליה דקס ליה צלל יבנה דהא ציאה דחרשת לא דמיא זיקה דנימא אין אחריה כלום: **כונס את החרשת ומוציאה**

חולץ לא. משום קרייה: מוציא אשתו בגט. דזיקת אחותה פקחת אסרתה שנישואיה גמורין וזו ספק ואין כח בקידושיה לפטור את אחותה משום אחות אשה: **ואם אהיו אסורה לעולם.** דחרש לא מני חליץ ומיכנס נמי לא מני כניס לה דאחות (ג) גרושתו היא דאחותה חרשת היתה קנויה במקל לאחיו החרש הילכך לא אפשר (ד) שהרי אחות גרושתו היא. ומתוך דמתינת לא מותיב ליה לרבא (ה) דהכא מדינא לא חליץ האי חרש לפקחת שהרי אשת פקח היתה וזיקתו גמורה וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפיק אלא להכי מיימי לה לגלויי אהנך תרמי מיוצמי קמייתא דבחרשת וחרש מעיקרא קמיירי דהא כולהו תניא להו גבי הדדי צמתני לקמן בחרש שגשא פקחת (דף ק"ב): **מי מני מפיק.** דקתני מוציא את אשתו בגט ומדקתני בגט משמע שהיא מותרת לאחרי: **נשטתים לא סאל.** פקחת שגשטתים לא תלך מצעלה אע"פ שהאשה יוצאת לרצון ושלא לרצון רצון מקון שלא תלך כדי שלא ינהגו זה מנהג הפקר לפי שאינה יודעת לשמור עצמה אבל נתחרשה יוצאת דלא צעיק דעת אשה בגט שהרי אפי' פקחת צעל כרחה מוציא והכא לא תקון רצון מידי דהא יודעת לשמור עצמה: **נחרש הוא כו'.** דקידושין היו גמורין וגירושין צלל דעת: **נכרוס נמי.** הך תרמי דלעיל חרשות מעיקרא קאמר דהא גבי הדדי תניין. והמגמגס לומר למה לי כל הך דיוק דקאמר מדהוה חרש מעיקרא איחי נמי חרשת מעיקרא כו' ומדאחיות חרשות מעיקרא כו' לומיז מהד ומדהוה חרש מעיקרא הך נמי דלעיל חרשות מעיקרא וקתני בהו כונס אין חולץ לא לכו מילתא היא דכל הך חרשין (ו) דלעיל נפלה לפניהן פקחת מכה קידושי פקח וליכא למימר כי היכי דעל הכי נפק אלא בחרשת דלעיל איכא למימר הכי ואפילו הכי קתני כונס פקח ולא חולץ: **שני אחין חרשין.** נישואיהן שוין צין שון פקחות צין שון חרשות צין אחת פקחת ואחת חרשת שהרי כניסתן לצעליהן צרמניה וכן שמי חרשות כניסתן צרמניה ואע"פ שן פקחין או אחד פקח ואחד חרש נישואיהן שוין הילכך יוצאת היבמה משום אחות אשה: **ואם היו נכרוס.** ומת אחד מהן יכונס השני ללא בר חליצה הוא או היא אינה צת חליצה: **ומדהוה מעיקרא כו' ל"ג.** דבלאו הכי מני מותיב מניייהו: **ומקו אקווסא.** מקהילים תלמידים סביבם שהיו צאים לשמוע דברייה. ל"א דמקוה אקווסא משיבין קושיות זל"ו: **ליד סקנתן.** דקטנה וחרשת הואיל ואין האחת פוטרת רתה וחרשת לאו צת חליצה היא דניפוק תרוייהו בחליצה ואי מייבס לה וחליץ לקטנה כשתגדיל מייפסלל קמייתא עליה דקס ליה צלל יבנה דהא ציאה דחרשת לא דמיא זיקה דנימא אין אחריה כלום: **כונס את החרשת ומוציאה**

גגט. דחליצת קטנה תפסל לה עליה: חרשם קנויה צמקלס ומשוויירת. קטנה" ספק קנויה כולה ספק אינה קנויה כלל. דצמתינה קנויות ומשוויירות ליכא למימר דמתני' שמעינן לה דא"כ תיפטר חדא צציאת חרשתה וצמתינה ספק נמי ליכא למימר מדקתני סיפא דמתני' צא יבס על הקטנה וחזר וצא על החרשת פסל את החרשת ואי צמתינה ספק קמייתא

(א) לקמן ק"ב: (ב) לקמן ק"ב: (ג) לקמן ק"ב: (ד) ג"ז שם וגיטין ע"א: (ה) לקמן ק"ב: גיטין ע"א: (ו) ס"א אשמו (ז) ס"א אין זה, (ח) נלך משמע ליה לרבה רש"י, (ט) צמ"א: חרשם, (י) וקטנה רש"י, (יא) ס"א ואמאי לריך.

הגהות הב"ח

(א) גבי' והתנן נחרש הוא או נשתתה פ"ל ומצות נשתתים לא יוציא נחחק: (ב) שם נחא ליה דגדולה היא: (ג) רש"י ד"ה נכרוס וכו' דכל הך חרשין נפלה כ"ל ומצות דלעיל נחחק: (ד) הו"ו ד"ה קסבר וכו' פשיטא דחרשת קנויה ומשוויירת:

מוסף רש"י

מוציא את אשתו בגט. דזיקת אחותה נפלה מכה קידושין גמורים אסרתה עליו ואין כח בקידושין ליהרר לחותמה משום אחות אשה ואשת אחיו אסורה לעולם. דחרש לא חליץ. ולכנס אי אפשר משום אחות אשה (קטן ק"ב). נשתתים. היא משתתה. לא יוציא. אסור להוציאה. ואע"פ שפקחת ומתחרשה יוציאה, דאשה לא צעיק דעתה, שהרי יוצאה לרצונה ושלא לרצונה, היכא דשמתן אמור רצון לא יוציא. דכיון שאינה יודעת לשמור עצמה ינהגו בה הפקר צמות (גיטין ע"א). נתחרש הוא. הואיל וקידושיה גמורים היו לא יוציא עולמית (קטן ק"ב) לפי שאין כח בגירושיו חרשות להפקיע קידושי חמה (גיטין ע"א). שני אחין חרשין. כיון דהם חרשים לא איכפת לן צמתינהן אס פקחת, דמכל מקום הם לא נכנסו אלא ברמיה (גיטין ע"א). או שתי אחיות חרשות. לא איכפת לן צמתינהן על צעליהן דהן לא נכנסו אלא ברמיה. לפיכך פטורות מן החליצה. דיוצאה משום אחות אשה לכל עריות פטורות מן החליצה (שם) דהואיל וצמתינהן חרשות או שניהם חרשים בקידושיהן כן קידושיהן ואמו קידושין דאשתו ומפקעי זיקה (קטן ק"ב). ואם היו נכרוס. ומת אחד מהן, השני אינו יכול לחלוץ מפני שהוא חרש או שהיא חרשת ואינה יכול לומר מאן יבמה, אלא יכנסו (גיטין ע"א). יכונס ואם רצו להוציא יוציא. שאין חליצה בחרשת וחרש שאין צמתינה וחרשת ואמר חרש גט ברמיה ומפקיע נישואין דדייה זיקת אחיו דהוה ברמיה (קטן ק"ב).